

Ілленко Юрій Герасимович

(18 липня 1936, Черкаси — †15 червня 2010)

Український політик,
кінооператор («Тіні забутих предків»), кінорежисер («Кри-
ниця для спраглих», «Вечір
напередодні Івана Купала»,
«Білий птах з чорною
ознакою», «Легенда про
княгиню Ольгу»),

сценарист («Мрії і жити»),
«Лісова пісня» — всього 47 кіносценаріїв

ДИТИНСТВО

Народився 1936 в Черкасах. Під час Другої Світової війни (1941) опинився з мамою й двома братами в самому серці Сибіру, селі Філіповці Ординського району на Обі (Російська Федерація).

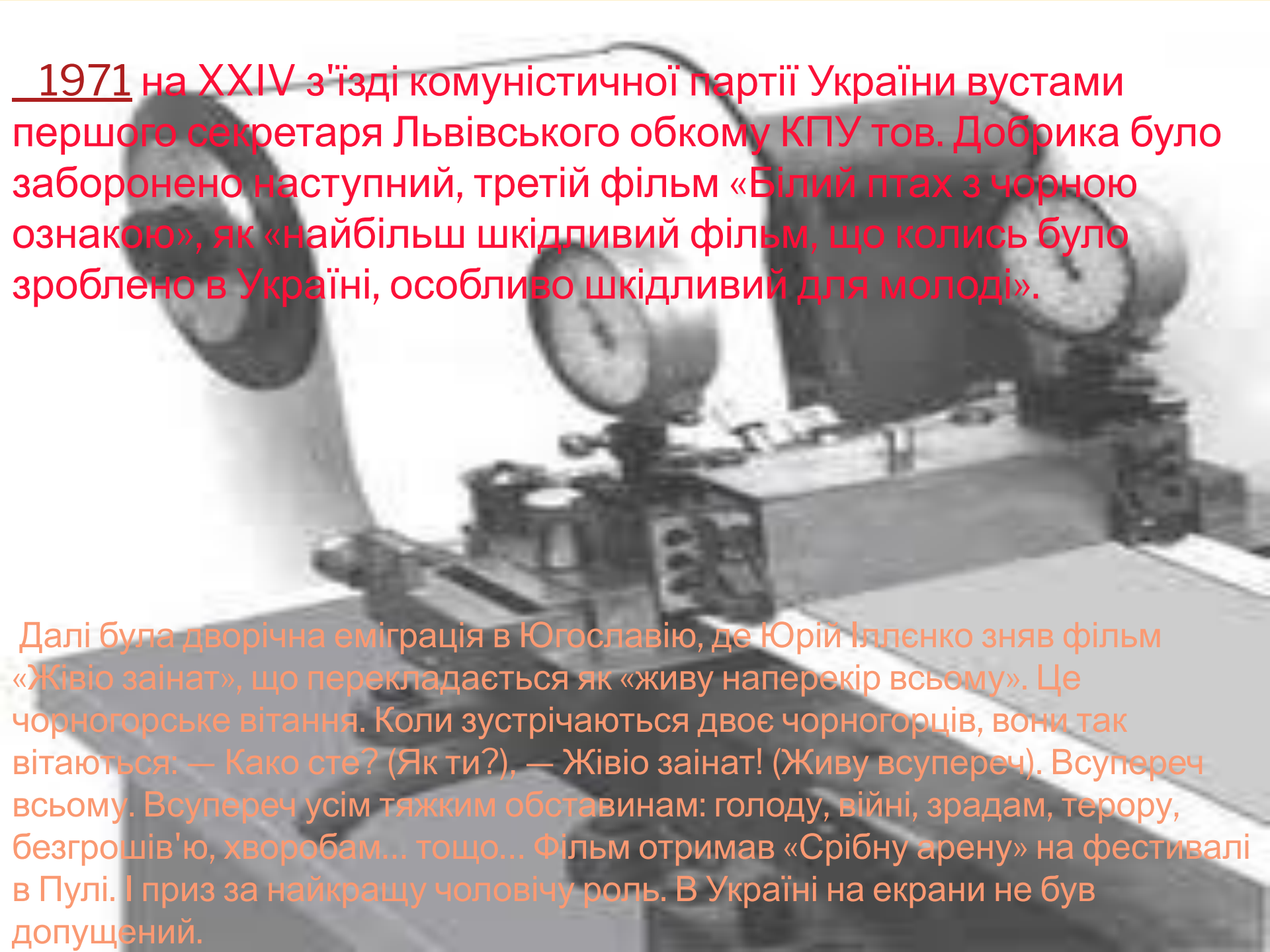
Молодший брат помер від виснаження. Повернення на спустошену Україну 1944 було недовгим. У Черкасах не знайшлося достатньо дітлахів і вчителів, щоб відкрити другий клас, довелось вдруге вчитися в першому, російськомовному. 1946 батько, демобілізований з фронту інженер-будівельник, завербувався на шкідливе виробництво скловати в Москву, щоб дати дітям освіту. Родина жила в бараці просто на території заводу «Ізопліт». Мати захворіла на туберкульоз. Юрій закінчив школу на робітничій околиці Москви і вступив у престижний Всесоюзний державний інститут кінематографії на операторський факультет, як і старший брат Вадим.

Творчість в СРСР

1960 зняв дипломну роботу «Прощайте, голуби» (перший в історії інституту повнометражний фільм) і отримав за роботу нагороди на світових кінофестивалях в Празі і Локарно — за найкращу операторську роботу. 1963 отримав запрошення зі студії ім. О. Довженка зняти фільм «Тіні забутих предків» режисера Параджанова. Фільм став не лише лауреатом понад сотні міжнародних кінофестивалів, але й актом відродження слави українського духу, збудником української ідеї.

Дебют Юрія Іллєнка у режисурі — «Криниця для спраглих» за сценарієм Івана Драча про винищення українського села, був заборонений постановою ЦК КП України на 22 роки. Наступний фільм «Вечір напередодні Івана Купала» — алегорична історія України, було знято з екрану рішенням міністра культури СРСР Романова і покладено на полицю на 18 років. Фільм реабілітовано в 1988-му.

1967 дирекція Венеціанського кінофестивалю персонально запрошувала Юрія Іллєнка з фільмом «Вечір на Івана Купала» на фестиваль з гарантією головного призу «Золотий лев» Святого Марка, але міністр культури СРСР Романов стверджував, що такого фільму взагалі не існує. Неймовірними зусиллями режисер добився, щоб фільм послали на міжнародний фестиваль у Прагу, але в день відкриття фестивалю в Прагу увійшли радянські танки для придушення празького повстання.

1971 на XXIV з'їзді комуністичної партії України вустами першого секретаря Львівського обкому КПУ тов. Добрика було заборонено наступний, третій фільм «Білий птах з чорною ознакою», як «найбільш шкідливий фільм, що колись було зроблено в Україні, особливо шкідливий для молоді».

Далі була дворічна еміграція в Югославію, де Юрій Ілленко зняв фільм «Жівіо заінат», що перекладається як «живу наперекір всьому». Це чорногорське вітання. Коли зустрічаються двоє чорногорців, вони так вітаються: — Како сте? (Як ти?), — Жівіо заінат! (Живу всупереч). Всупереч всьому. Всупереч усім тяжким обставинам: голоду, війні, зрадам, терору, безгрошів'ю, хворобам... тощо... Фільм отримав «Срібну арену» на фестивалі в Пулі. І приз за найкращу чоловічу роль. В Україні на екрани не був допущений.

Наступний фільм «Мріяти і жити» за сценарієм [Івана Миколайчука](#) і Юрія Ілленка, було 42 рази зупинено у виробництві на різних стадіях: під час режисерської розробки, в підготовчий період, під час зйомок (18 разів), в монтажному періоді і, звичайно, при процедурі здачі керівним органам. А треба було пройти 12 інстанцій — від худради об'єднання до ЦК КПРС. Для режисера епопея перманентних заборон закінчилась першим інфарктом на худраді студії Довженка.

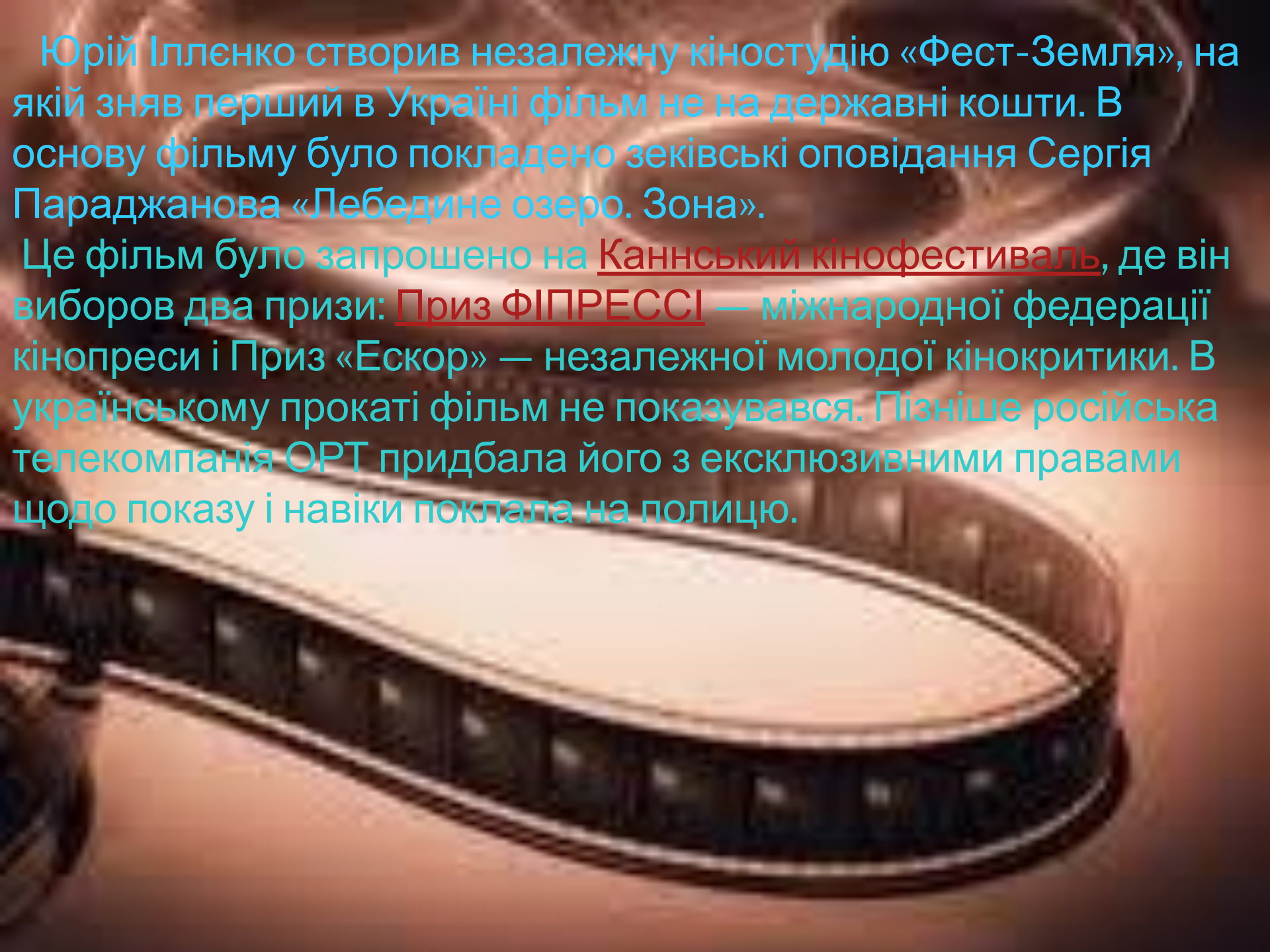
У різні роки були заборонені майже всі проекти Ілленка на стадії сценарію.

Серед них було заборонено для постановки трилогію про Київську

Русь — «[Князь Ігор](#)», «[Володимир Красне Сонечко](#)», «[Ярослав Мудрий](#)».

Юрій Іллєнко написав 42 сценарії, але лише сім з них стали фільмами.

Юрій Ілленко створив незалежну кіностудію «Фест-Земля», на якій зняв перший в Україні фільм не на державні кошти. В основу фільму було покладено зеківські оповідання Сергія Параджанова «Лебедине озеро. Зона».

Цей фільм було запрошено на Каннський кінофестиваль, де він виборов два призи: Приз ФІПРЕССІ — міжнародної федерації кінопреси і Приз «Ескор» — незалежної молоді кінокритики. В українському прокаті фільм не показувався. Пізніше російська телекомпанія ОРТ придбала його з ексклюзивними правами щодо показу і навіки поклала на полицю.

Наступні десять років Юрій Іллєнко був безробітний як кінематографіст. Написав за цей час свій кращий сценарій про друге пришестя Христа «Агн», монографію «Парадигма кіно» — перший в Україні підручник з кінорежисури. Зробив три персональні виставки своїх живописних і графічних творів, зняв проект «Молитва за гетьмана Мазепу», до якого йшов близько третини свого життя. Фільм для показу в Росії заборонив міністр культури РФ Михайло Швидкой. В Україні фільм також було знято з кінопоказів, заборонено для показу по ТВ, не випущено на відео. не продано за кордон, хоча було багато пропозицій, що перекривали видатки на фільм у десятки разів. Після цього Юрій Іллєнко зробив заяву для преси: «Я йду з кіно, бо з цією бандитською владою **не хочу мати справи**»

Політична діяльність

На парламентських виборах 2006 та 2007 року Юрій Ілленко балотувався у народні депутати України, входячи під другим номером у список націоналістичної політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Свобода». Під час передвиборчих кампаній Ілленко подорожував Україною, агітуючи виборців за ВО «Свобода» та поширюючи національну ідею.

A scroll of parchment is unrolled, showing its texture and the way it curves. A quill pen, made of a single feather, lies across the scroll. The background is dark, making the light-colored parchment and quill stand out.

...тривалий час тяжко хворів.

Помер 15 червня 2010 року у селищі
Прохорівка на Черкащині.